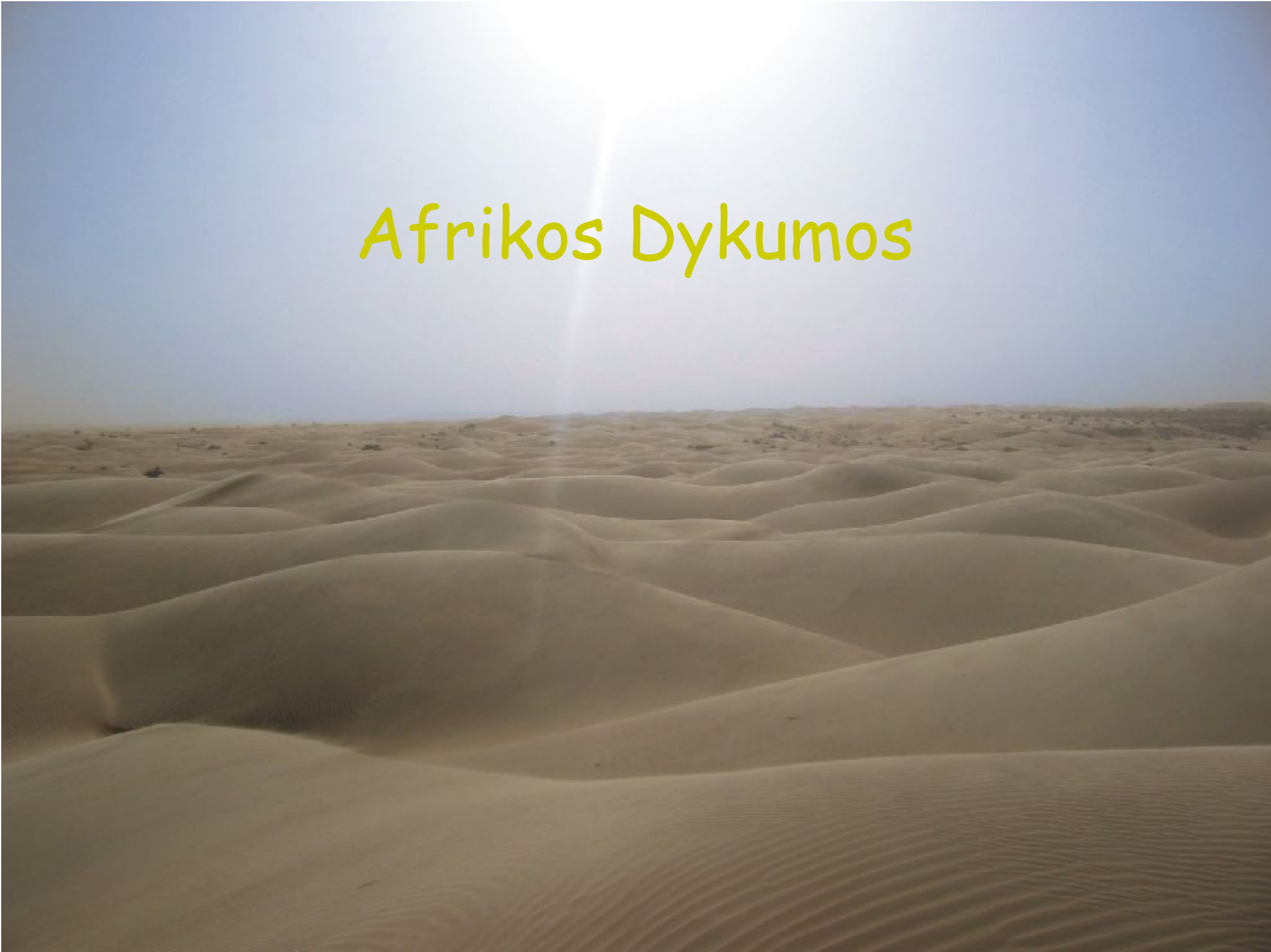

Afrikos Dykumos

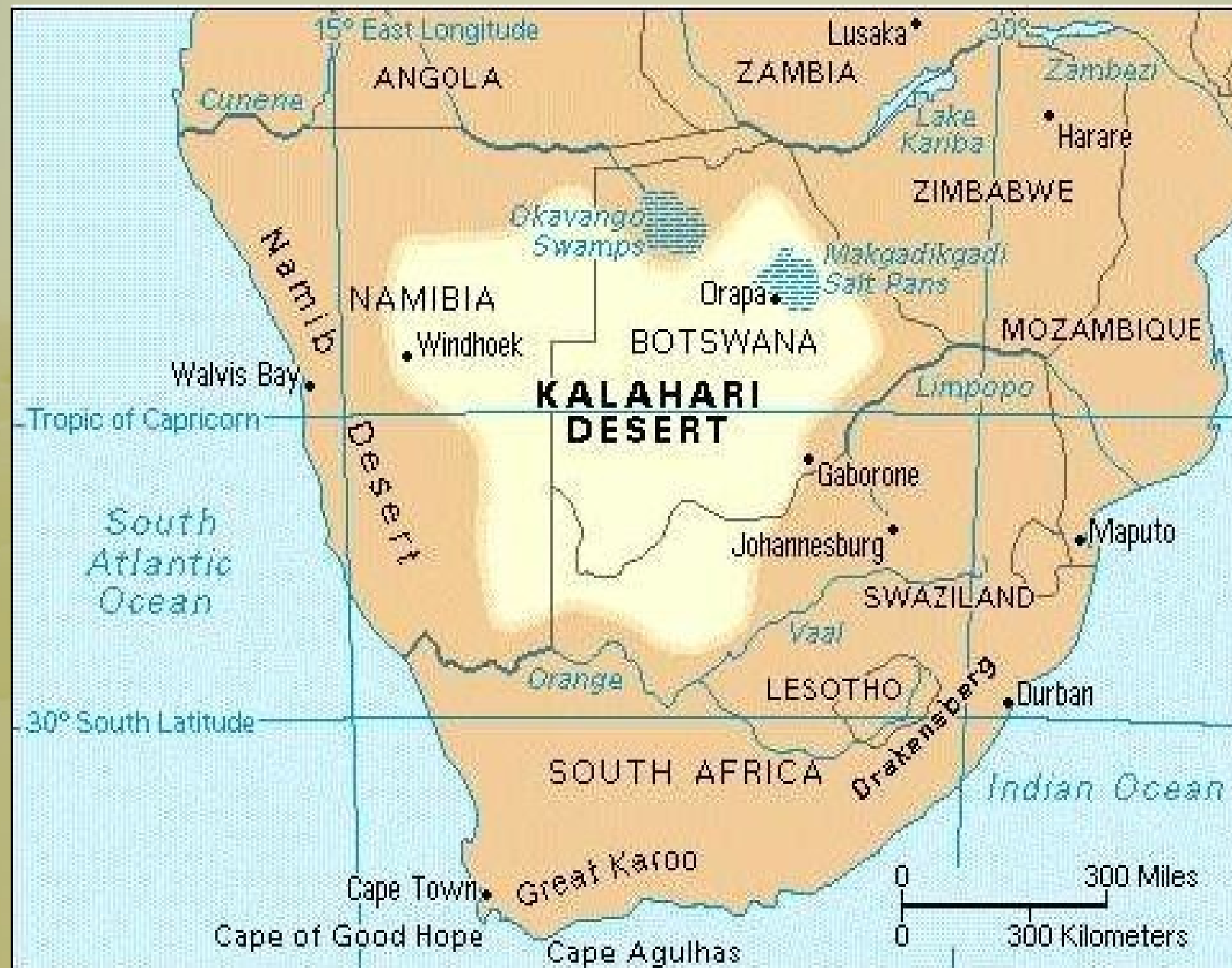

Kalahario dykuma

- Kalaharis - Tai ilgiausias pasaulyje smėlynų ruožas, kurio nekerta akmenų ar žvyro intarpai kaip Sacharoje.
- Kalahario dykumos plotas apie 900,000 km²
- Kalaharis apima beveik visą Botsvaną, nusidriekia vakarų link į Namibiją, o šiaurėje įsiterpia į Angolą, Zambiją ir Zimbabvę.
- Kalahario sausringumą sukelia šaltoji Bengelos srovė, atitekanti prie vakarinės Pietų Afrikos pakrantės iš Antarktidos.
- Vietiniai gyventojai Kalaharį vadina "Kgalagadi" - tyrlaukiu.

- Tai labai didžiulis ir senas kraštas, kuris iki šiol turi neatskleistų paslapčių net apie civilizacijas, gyvavusias prieš 500 000 metų.
- Jo smėlynuose gyvena ir medžioja seniausia pasaulio tauta – bušmėnai. Jų gyvenimo būdas iš esmės nesikeičia 25 000 metų.
- Mūsų laikais jų likę tik 55 000, iš jų mažiau nei 2000 gyvena vien iš medžioklės ir to, ką randa.

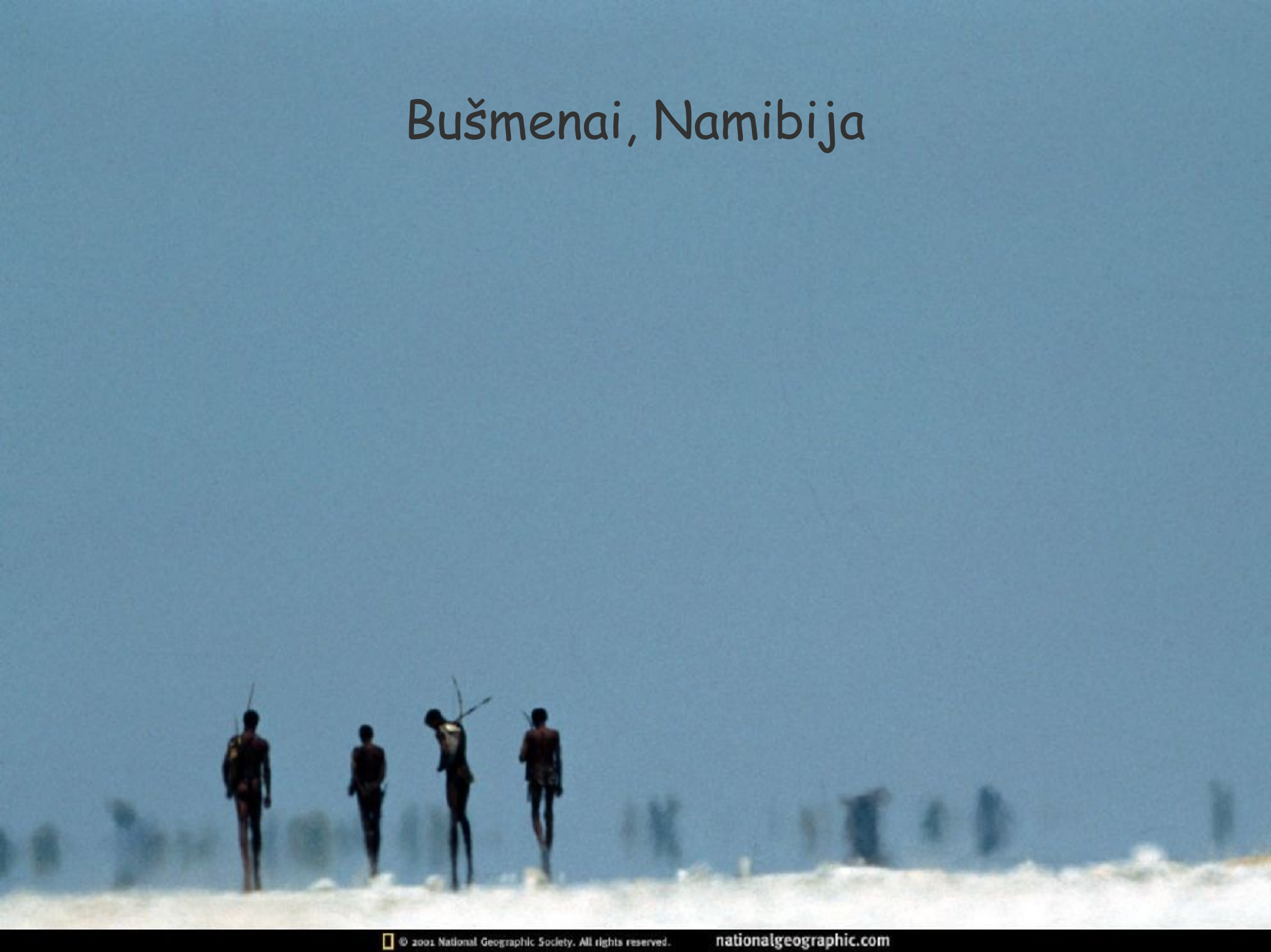
Kalahario dykumos žemėlapis

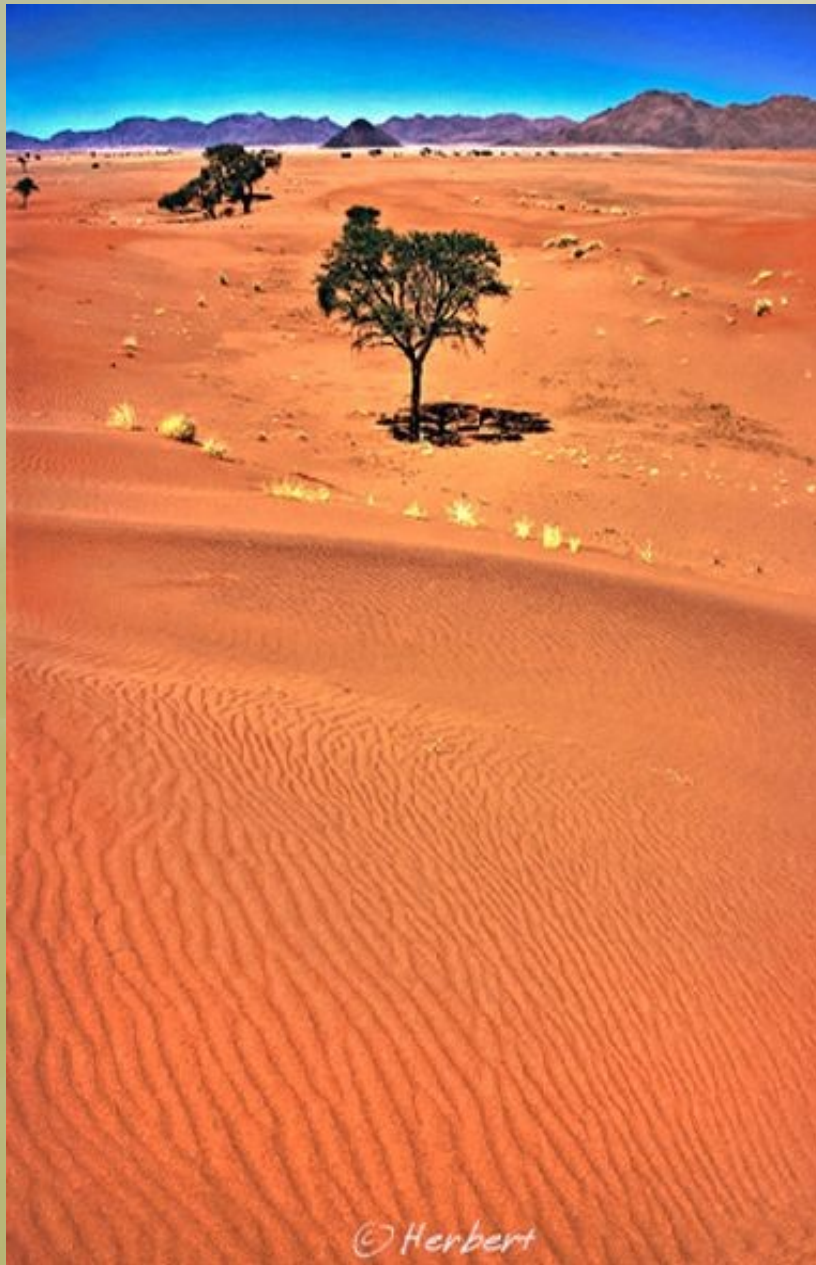
Bušmenai, Namibija

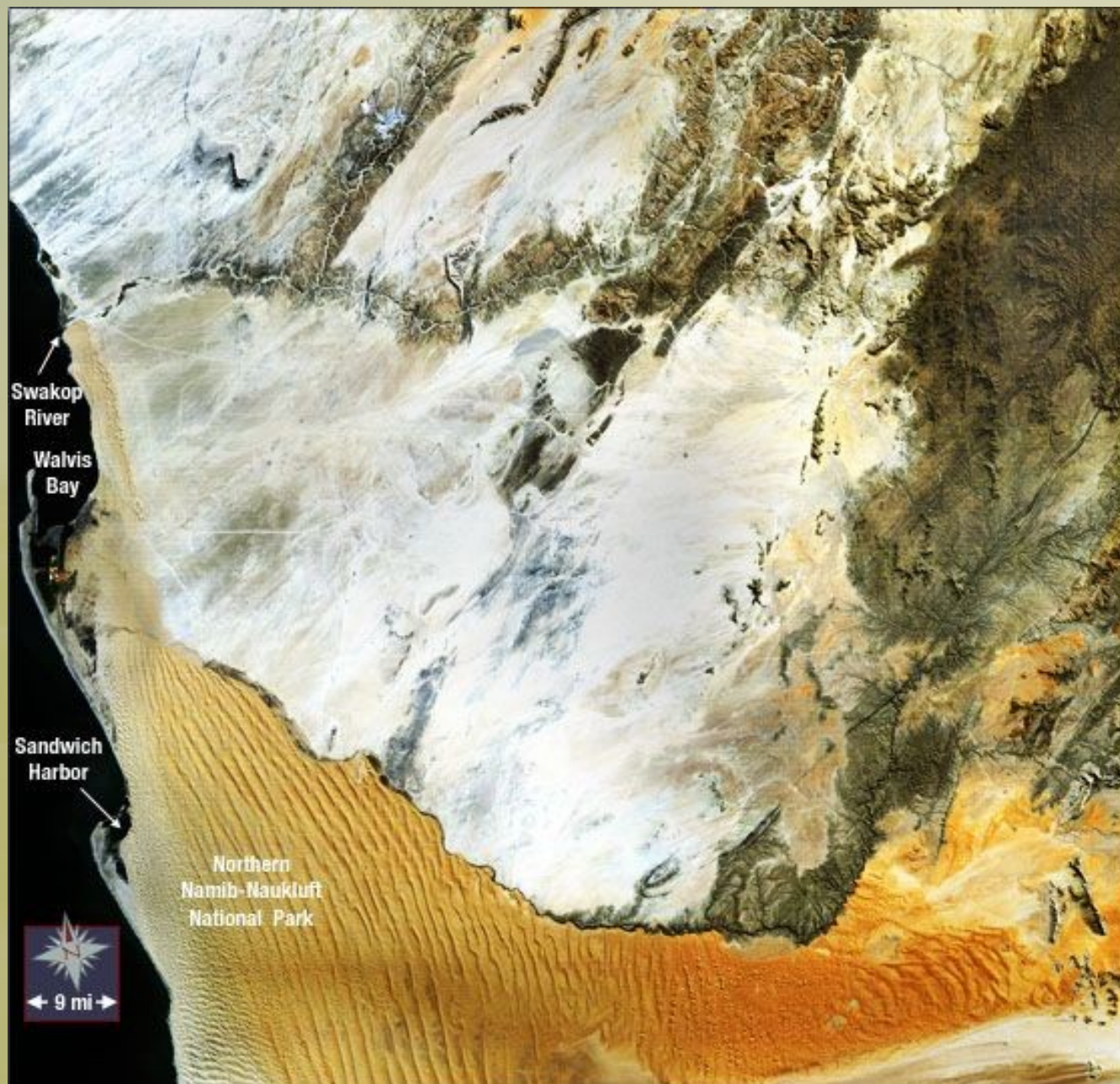
Bušmenų vaikai, Namibija

Namibo dykuma

- Namibo dykumos plotas - 80 900 kv. km (Lietuvos - 65,200 kv. km)
- Plyti lygiagrečiai Atlanto vandenyno pakrantės: ilgis - apie 1600 km, plotis - 50-160 km.
- Namibo dykuma yra Kalahario dykumos vakaruose ir su ja ribojasi.
- Manoma, kad tai seniausia pasaulio dykuma, kuriai yra bent 55 milijonų metų, o formuotis tikriausiai pradėjo prieš 130 milijonų metų - skiriantis žemynams.
- Namibo dykuma - viena sausiausių dykumų pasaulyje ir sausiausia dykuma Afrikoje.
- Joje yra vienos auksčiausių kopų, siekiančių 300 m.
- Taip pat tai viena įdomiausių ir keisčiausių dykumų, verčianti sukti galvas įvairių sričių specialistams :)

- Atskira Namibo dykumos kraštovaizdžio ir ekosistemos dalis – pakrantės ruožas
- Išdžiūstančios upės, kuriose vandens kartais būna tik kelias dienas per metus, padalina dykumą į dvi dalis:
 - Pietinė Namibo dykumos dalis (esanti Kuisebo upės pietiniame krante) sudaryta iš 320 km ilgio ir 120 km pločio smėlio kopų juostos. Smėlio kopos orientuotos viena kryptimi dėl vyraujančių pietų krypties vėjų. Tačiau jos vis dar lieka galvosūkis geologams.
 - Centrinė ir šiaurinė Namibo dykumos dalys (esanti Kuisebo upės šiauriniame krante) daugiausia padengtos granitu, smiltainiu, žvirgždu, gargždu, rieduliais.

Nuotrauka iš palydovo -
riba tarp pietinės ir
centrinės Namibo
dykumos.

Kuisebo upės kanjonas ir
augalija sulaiko smėlio
kopų slinkimą. Taip
susidaro dvi visiškai
skirtingos aplinkos,
egzistuojančios
viena šalia
kitos.

021

Nuotrauka iš palydovo –
viena kryptimi orientuotos
pietinės Namibo dykumos
teritorijos kopos. Jų
aukštis siekia
300 m.

Viduryje matyti molinga ly-
guma *Sossusvlei* (angl.),
kurią suformavo
išdžiūstanti upė. Joje
suvešėjusi augalija.

Sand dunes in Swakopmund, Namibia
Photograph by Cary Wollnsky

Gyvūnija ir augalija Namibo dykumoje

Namibo dykuma egzistuoja jau daug milijonų metų. Tai leido įvairioms gyvūnų ir augalų rūšims nevaržomai evoliucionuoti ir prisitaikyti prie dykuminio klimato. Todėl ši dykuma pasižymi keistomis, kartais tik jai būdingomis, dykumų gyvybės formomis. Tiesa, stambesnių žinduolių ar paukščių įvairovė maža dėl Namibo atšiaurumo, vandens stygiaus. Tačiau tai ne kliūtis kai kurių rūšių augalams, vabalams, smulkiems graužikams ar ropliams:

- Dykumoje gyvena apie 70 rūšių roplių:
 - Iš jų, bent 25 rūšys būdingos tik tam regionui.
 - 5 rūšys aptinkamos tik Namibo dykumoje.

Panaši situacija su dauguma ten gyvenančių, aukščiau išvardintų, gyvūnų. Didžioji dalis Namibo dykumos teritorijos įeina į vienokio ar kitokio pobūdžio saugomų teritorijų sudėtį.

Nuostabioji Velvičia

- Šis augalas - veinintelis savo rūšies atstovas.
- Aptinkamas tiktai Namibo dykumoje.
- Užauga iki 1,5 metrų aukščio
- Didžiausių žinomų šių augalų amžius - apie 2500 metų.
- Nuostabią Velvičiją turi ilgiausiai gyvenančius lapus visoje augalų karalystėje: jie be perstojo auga ir žaliuoja visą Velvičijos gyvenimą. Besiraitydami lapai sudaro neįprastas ir gražias formas.

Auksinis kurmis gyvena Namibo dykumoje ir Pietų Afrikos šiaurės vakarų dalyje. Smėlio kopose jis ne kasa urvus, o tiesiog "plaukioja" ieškodamas maisto.

Namibo dykumos vabalas (*Onymacris unguicularis*) paplitęs tik šioje dykumoje, pakrantės ruože. Sugeba išgyventi stipriai aridinėmis (sausomis) salygomis. Jo paslaptis – sugebėjimas pasisavinti vandenį iš rūko. Pakilus rūkui, jis užlipa ant kopos viršūnės, atsirėmęs ilgomis užpakalinėmis kojomis į smėlį, iškelia užakalinę dalį į viršų. Rūkas kondensuojasi (virsta mažyčiais lašiukais), ir, dėl specifinės šarvų struktūros, subėga jam į “burną”.

Skeletų krantas

Taip vadinama visa šiaurinė Namibo dykumos pakrantė, pradedant nuo Kuisebo upės. Dėl šaltųjų srovių vandenyje ir aridinio klimato sausumoje, Atlanto vandenyne prie Namibo dykumos krantų, didesnę metų dalį vyrauja rūkas. Negana to, patekus į krantą, irklinėmis valtimis, dėl stiprių srovių, nebeįmanoma sugrįžti atgal į jūrą. Vienintelė išeitis – eiti alinančia dykuma.

Namibo dykuma kiekvienais metais plečiasi į vakarus, pasiimdama gabalėlį jūros. Taip ji atidengia vis daugiau ir daugiau šioje nesvetingoje pakrantėje nuskendusiu laivų nuolaužų. Kai kurie jų guli keliasdešimt metrų nuo jūros. Iš viso, šioje pakrantėje, suskaičiuojama daugiau negu tūkstantis nuskendusiu įvairiausio pobūdžio laivų ir laivelių. Didžioji dalis sudužo į uolas rūke.

Vietiniai bušmenai šią vietą vadina – "Žemė, sukurta supykusio Dievo". Portugalų jūreiviai vadindavo – "Vartais į pragarą".

Danakilių dykuma (Afaro lyguma)

Nepaprastas ir įspūdingas kraštas. Dykuma apimanti šiaurės rytų Etiopiją, rytų Eritrėją ir beveik visą Džibutį. Sudėtinga ir kaiti savo geologine sandara bei aplinka.

- Vidutinė temperatūra dieną - 27 °C, tačiau gali siekti 50 °C.
- Dykumos viduryje yra Danakilių dubuma, kuri siekia 116 m žemiau jūros lygio.
- Dalolo vulkanas stūgso 50 metrų žemiau jūros lygio.
- Danakilių dykumai būdingi šie dariniai:
 - Vulkanai (veikiantys ir užgesę)
 - Sieros laukai
 - Karštos versmės
 - Druskingi ežerai
 - Druskos klodai
 - Tamsios lavos klodai
 - Nedraugiški vietiniai gyventojai :)

Asalo ežeras

Dalolo ugnikalnis

Photograph by Carsten Peter

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

© 2007 National Geographic Society. All rights reserved.

Ugnikalnis *Erta Ale* (angl.)

Vulkanas "Katerina"

Druskos klodai

"Rūgšties ežeriukas"

Afarai

Afarai – gentimis gyvenantys klajokliai vietiniai gyventojai. Užsiima klajokline žemdirbyste, karavanais gabena ir pardavinėja druską. Kai kurie afarai sausuoju sezonu dirba mieste, gidaais ar kitokiems jiems papuolantiems darbams.

Gentys tarpusavyje visą laiką konfliktuoja. Galima sutikti dvylikos metų vaiką su automatu, ir tai nieko nestebins. Gentys dažniausiai nedraugiškos ne tik tarpusavyje, bet ir svetimšaliams.

Ankstesniuose papročiuose (šiuo metu jų nebesilaikoma), vyras galėdavo vesti, jei yra nužudęs bent vieną priešą. Merginas oficialiai galima tekinti nuo dešimties metų amžiaus.

Pagrindinį afarų maisto racioną sudaro mėsa ir pienas.

